

Straat: Lonbar Petrilaan
Huisnummer: 5
Postcode: 2051 EH
Plaats: Overveen
Buurt: Kweekduin
MIP-nummer: NH-BLOEM-316
Object: villa Pandenhof
Architect: H.A.J. Baanders
Bouwjaar: 1915

Inleiding

VILLA gebouwd naar ontwerp van H.A.J. Baanders uit 1915. Herman Ambrosius Jan Baanders (1876-1953) en Jan Baanders (1884-1966) waren landelijk bekende architecten, die op het bureau van hun vader, de evenzeer bekende architect, H.H. Baanders het vak hadden geleerd. De gebroeders Baanders ontwierpen in de gemeente Bloemendaal vele villa's, over het algemeen naar de smaak van de toenmalige gegoede burgerij: een traditioneel landelijk woonhuis onder een overkragende, hoge rieten kap. De voorbeelden voor dit landhuistype waren afkomstig uit het Gooi, waar architecten als Berlage, maar ook J.W. Hanrath de prototypes ontwikkelden. Het huis aan de Lonbar Petrilaan is een bijzondere variant op het door Hanrath ontworpen eigen woonhuis met atelier in Hilversum. De oriëntatie op het boerenhuis, met daarin een regelmatige, symmetrische gevelcompositie (over twee bouwlagen) en een centrale entree, alsmede de vensters met luiken en de jaartalankers zijn rechtstreeks aan dit voorbeeld ontleend. Van Hanrath is het ontwerp voor het landhuis aan de Mesdaglaan, uit 1925, dat eenzelfde opzet vertoont.

De landelijke voorbeelden zijn bij het ontwerp van Baanders zelfs verder doorgezet door de toepassing van riet als dakbedekking.

Het ontwerp van het villapark Kweekduin is van de hand van de bekende tuin- en landschapsarchitect L.A. Springer uit 1898-1899. In het wegenplan maakt hij optimaal gebruik van het aanwezige duinlandschap, door de straten overwegend noord-zuid te laten verlopen. De opdrachtgever van het in de nabijheid van een station ontwikkelde villapark was de NV Binnenlandsche Exploitatiemaatschappij van Onroerende Goederen, dezelfde maatschappij die ook Kinheimpark zou ontwikkelen. De bebouwingsdichtheid van de villa's op deze aantrekkelijke locatie is groter dan in de nabijgelegen villaparken Duin en Daal en het Bloemendaalsche Park.

Omschrijving

Het deels onderkelderde woonhuis is over één bouwlaag opgetrokken op een globaal rechthoekige plattegrond, onder een hoge kap met daarin een bijna volwaardige verdieping alsmede een ruime zolderverdieping opgenomen. Het huis reflecteert de landelijke voorbeelden in het traditionele materiaalgebruik van baksteen, hout en riet. In de streng hiërarchisch symmetrische compositie en in detaillering is daarentegen weer sprake van een geheel eigen invulling aan het type. De kleurstelling geel-groen is mogelijk oorspronkelijk.

De voorgevel, in schoon metselwerk, heeft de rieten kap opgetrokken tot boven de verdieping, waardoor de verdieping hier geheel volwaardig is. Het accent ligt op de middenas. De centrale entree, in de uitvoering lichtelijk gewijzigd ten opzichte van de ontwerptekening, is onder een afdak met op de dragende balk de naam van het huis PANDENHOF. Op de verdieping zijn drie (op de tekening twee) kleine vensters, met een vierruits roedenverdeling, aangebracht. De detaillering, zwaar kozijnhout, en opgeklampte luiken is rondom in alle vensters toegepast. Dit geldt ook voor de strekken en de licht uitgemetselde lamberkijns, die overigens wel enige variatie vertonen.

In de kap wordt de centrale as benadrukt door de in de rietkap opgenomen dakkapel met twee liggende zesruits vensters. De flankerende vensterassen zijn regelmatig gekoppelde vensters, waarvan die op de begane grond hoger zijn. Dit is waarneembaar in de roedenverdeling. Een bijzonderheid van de voorgevel wordt gevormd door de licht uitgemetselde vlechtingen, ook een voorbeeld van menging tussen landelijke en stedelijke bouwkunst. De jaartalankers (1915) ten slotte - niet op de ontwerptekening aanwezig - zijn geïnspireerd op de landelijke bouwkunst en meer direct op het door de architect Hanrath ontwikkelde prototype.

De hiërarchisch symmetrische compositie wordt geaccentueerd door de hoog opgemetselde schoorstenen van de beide zijgevels. Deze zijgevels zijn niet identiek, maar wel gelijksoortig ontworpen. Op de begane grond aan de straatkant is een driedelig venster direct onder de doorgetrokken kap met daarin een dakkapel als aan de voorzijde opgenomen. Aan de tuinkant van beide zijgevels is de kap opgetrokken tot boven de verdieping. Dit gegeven is per gevel anders uitgewerkt. Aan de zuidwestelijke zijgevel is een gemetseld balkon met daaronder, tussen het dragende muurwerk, een open ruimte. Aan de noordoostelijke zijgevel is het balkon op een gesloten ruimte geplaatst. De noordoostelijke gevel was met de dienstingang, de zuidwestelijke met een deur naar de tuin. De gevelopeningen zijn op vergelijkbare wijze gedetailleerd als elders, maar met verschillen die voortvloeien uit de functie.

De compositie van de achtergevel is weer geheel symmetrisch, met het accent op de middenas: twee kleine vensters op de begane grond en een groter op de verdieping. Ook hier is in de kap een centraal geplaatste dakkapel als aan de voorgevel. Aan weerszijden van de middenas is de verhouding omgekeerd: een groter gekoppeld venster op de begane grond en een kleiner vierruits venster op de verdieping. Asymmetrisch zijn het venster in de uitbouw rechts en het open gat in het muurwerk links.

Waardering

Villa Pandenhof uit 1915 naar een ontwerp van H.A.J. Baanders is architectuurhistorisch van belang als voorbeeld vanwege de manier waarop de invloeden uit de landelijke bouwkunst, daartoe direct en herkenbaar geïnspireerd door de architect Hanrath, gemengd zijn met meer architectonisch uitgewerkte motieven, zoals de uitgemetselde lamberkijns en vlechtingen, binnen een hiërarchische gelede compositie. De villa is daarmee tevens van belang in het oeuvre van H.A.J. Baanders. Villa Pandenhof is gaaf in hoofdvorm en op onderdelen.